

Information om överförmyndarnämndens tillsyn vid dödsboförvaltning - begäran om att lämna in bouppteckning och arvskifte samt en Checklista som ställföreträdaren ska följa.

Överförmyndarnämndens tillsyn vid dödsboförvaltning blir aktuell när en dödsbodelägare är omyndig, har god man eller förvaltare. Då gäller bestämmelserna i föräldrabalkens (FB) 15 kapitel om "Vård av rätt i dödsbo".

En förmyndare, god man eller förvaltare (nedan ställföreträdare) är, enligt 15 kap. 2 § FB, skyldig att se till att bodelning och arvskifte med anledning av dödsfallet upprättas så snart som möjligt, om inte avtal om sammanlevnad i oskiftat bo ingås. Om ett arvskifte inte sker inom 6 månader ska ställföreträdaren lämna en redogörelse till Överförmyndaren om varför skiftet inte gjorts. Detta görs förslagsvis via e-tjänst eller som mejl till overformyndaren@ostersund.se

Ett arvskifte är ett dokument som visar hur tillgångarna ska fördelas mellan dödsbodelägarerna efter att skulder har betalats. *

Arvsskiftet ska vara skriftligt och undertecknas av samtliga dödsbodelägarerna. ** Om huvudmannen förstår vad saken gäller och själv undertecknar skall INTE ställföreträdaren underteckna och överförmyndarens samtycke behöver ej inhämtas. Om förvalta egendom finns skall dock redovisning gällande skiftet av tillgångar ske.

Om ställföreträdaren inte har den kompetens som krävs för att kunna bevaka den enskildes rätt i dödsbo bör ställföreträdaren vända sig till en oberoende jurist.

Är den enskilde ensam dödsbodelägare behöver ett arvskifte inte upprättas. Ställföreträdaren ska däremot, om det inom ramen för dödsboet exempelvis har sålts en fastighet eller bostadsrätt, ansöka om nämndens samtycke till detta. Vidare ska ställföreträdaren redovisa att samtliga dödsboets tillgångar har förts över till ett överförmyndarspärtrat konto i den enskildes namn i de fall förordnandet avser förvalta egendom.

Fotnot:

* Ärvdabalken (ÄB) 23 kap. 2 §.

** ÄB 23 kap 4 §.

Checklista för ställföreträdaren

- 1) Kontrollera om du som ställföreträdare har del i boet eller på något annat sätt befinner dig i en jävssituation med din huvudman. **OM** så skall du ansöka om en tillfällig god man (11:2) att företräda din huvudman gällande bevaka rätt i dödsboet.
- 2) Ställföreträdaren ska bevaka att bouppteckningen förrättas inom tre månader efter dödsfallet.
 - a) Den som sköter dödsboet är skyldig att kalla ställföreträdaren till bouppteckningsförrättningen och om det är möjligt ska ställföreträdaren närvara. Ställföreträdaren ska bevaka att bouppteckningen lämnas in till Skatteverket för registrering inom en månad efter upprättandet.
 - b) Om den avlidne inte efterlämnar några tillgångar eller enbart efterlämnar tillgångar som täcker begravningskostnader och andra utgifter i samband med dödsfallet ska en anmälan om detta förhållande göras till kommunen. Kommunen är skyldig att göra en dödsboanmälan till Skatteverket. Ett arvskifte behöver då inte upprättas eftersom det inte finns några tillgångar att fördela. En kopia på dödsboanmälan ska då lämnas till överförmyndarnämnden.
- 3) Om den avlidne efterlämnar testamente ska ställföreträdaren **INTE** med rättslig verkan "godkänna" testamentet. Ställföreträdaren kan endast bekräfta att han/hon har tagit emot eller **TAGIT DEL** av testamentet för sin huvudmans räkning. Under de sex månader som därefter följer har ställföreträdaren möjlighet att klandra testamentet.
 - a) Att klandra ett testamente ska ställföreträdaren göra när tex huvudmannen inte har tilldelats sin laglott eller om det framkommer andra oegentligheter som gör att Testamentet inte borde träda i kraft eller i alla fall prövas innan.
 - b) Det är inte ställföreträdaren som ska ta fram bevis eller underlag för detta utan det får en utredning visa, det viktiga är att man påtalar det och att det klandras inom rätt tidsperiod.
 - c) Om ställföreträdaren inte har kunskap om Testamentet ska klandras eller inte, bör ställföreträdaren vända sig till en oberoende jurist.
 - d) Om huvudmannen är barn till den avlidne ska ställföreträdaren göra ett förbehåll för huvudmannens laglott (laglotten är hälften av arvslott)
 - e) Om ställföreträdaren inte klandrar testamentet inom sexmånadersperioden vinner Testamentet laga kraft gentemot huvudmannen, vilket innebär att Testamentet blir giltigt.

- 4) Ställföreträdaren får **INTE** avstå från arv eller testamentslott för den enskildes räkning. Endast om överförmyndarnämnden samtycker till det får arvsavstående ske enligt 3 kap 9 § ärvdabalken.
- 5) Överförmyndarnämndens samtycke krävs för vissa åtgärder som genomförs inom ramen för dödsboets förvaltning. Detta gäller exempelvis vid försäljning/förvärv av en fastighet eller bostadsrätt som tillhör dödsboet, uttag av pantbrev och upptagande av lån inom ramen för dödsboet.
- 6) Ställföreträdaren skall i alla avseenden bevaka huvudmannens rätt i boet. Detta kan förutom vad som tidigare sagts till exempel avse att kontrollera huruvida gåvor utgetts och huruvida de skall ses som förskott på arv eller ej, om de kränker laglott osv.
- 7) Vid arvskiftet ska samtliga dödsboets tillgångar och skulder tas upp till dagsaktuellt värde. Det innebär att värdet kan förändrats sedan bouppteckningen gjordes och att det är viktigt att begära in ett aktuellt kontoutdrag/redovisningsräkning för att se så uppgifterna i arvsskiftet stämmer. Om det finns en fastighet i dödsboet ska minst två värderingsintyg från oberoende sakkunnig (till exempel mäklare eller värderingsman) bifogas skiftet för att säkerställa värdet.
 - a) Arvskiftet skall utöver ställföreträdaren undertecknas av samtliga övriga dödsbodelägare. Om huvudmannen förstår vad saken gäller och själv undertecknar skall **INTE** ställföreträdaren underteckna och överförmyndarens samtycke behöver ej inhämtas.
 - b) Ställföreträdaren ska innan undertecknande av arvskiftet kontrollera bokföringen över vad som skett med dödsboets tillgångar från dödsdagen fram till skiftesdagen (datum för skifteshandlingens upprättande).
- 8) Ställföreträdaren ska bevaka att arvskiftet upprättas inom 6 månader efter bouppteckningens förrättningsdag, se punkt 10 nedan, samt delta i dödsboets förvaltning och utredning.

- 9) Ställföreträdaren ska därefter inhämta överförmyndarnämndens samtycke till egendomens fördelning enligt FB 15 kap 5 § genom att lämna:
 - a) Bouppteckning och eventuellt testamente, via e-tjänst eller som bestyrkt kopia
 - b) Arvskiftes/bodelningshandling med samtliga delägares underskrift, via e-tjänst eller som bestyrkt kopia
 - c) Kontoutdrag/redovisningsräkning för samtliga dödsboets konton för tiden mellan dödsdagen och skiftesdagen
 - d) Värderingsutlåtande för eventuell fastighet/bostadsrätt, i normalfallet krävs minst två
- 10) När överförmyndarnämnden har samtyckt till egendomens fördelning enligt arvskiftet ska ställföreträdaren bevaka att den omyndiges/huvudmannens kontanta del av arvet sätts in på ett bankkonto i den omyndiges/huvudmannens namn och att lagfart söks för eventuell fastighet som tillskiftats den omyndige/huvudmannen. Om förvalta egendom finns skall kontot vara överförmyndarspärat. När en omyndig på grund av arv eller testamente ska erhålla tillgångar som understiger ett prisbasbelopp behöver utbetalningen från dödsboet inte göras till ett överförmyndarspärat konto.
- 11) När skiftet har fullbordats ska ställföreträdaren skicka in bevis på att den omyndiges/huvudmannens andel av dödsboet har överförts till denne. Detta kan visas genom till exempel kontoutdrag, kopia av den omyndiges/huvudmannens lagfartsbevis eller utdrag från den omyndiges/huvudmannens värdepappersdepå som visar att aktier som tilldelats honom/henne har registrerats på depån.
- 12) Om tillgångarna i dödsboet är sådana att ett arvskifte inte utan svårigheter kan upprättas, kan man upprätta avtal om samlevnad i oskiftat dödsbo. Sådana avtal ska godkännas av överförmyndarnämnden.

- 13) Om arvskifte inte kan ske inom den angivna tiden (sex månader) och inte heller avtal om samlevnad i oskiftat dödsbo har ingåtts ska ställföreträdaren var sjätte månad tills det att boet har skiftats lämna in en redogörelse till överförmyndarnämnden där de hinder som föreligger för ett skifte anges, så kallad redogörelse för skifteshinder. Detta skall göras via e-tjänst, mejl eller fysisk post.
- a) Om ställföreträdaren inte sänder in redogörelse för skifteshinder i rätt tid (inom sex månader efter bouppteckningsförrättningen) kan överförmyndarnämnden förelägga ställföreträdaren vid hot om vite att inkomma med handlingen, FB 16 kap 13 §.